

İSKENDER
ÖKSÜZ

DEĞERLER EĞİTİMİ

Türkiye ve ABD’de değerler eğitimi

İskender Öksüz

Millî eğitimin iki temel görevi vardır. Biri gençlere yaşadıkları dünyayı tanıtmak, diğeri de toplumlarının değerlerini ve onlara saygılı olmayı öğretmek. Hâl böyle iken okullara ÇEDES = Çevre Duyarlıyım Değerlerime Saygılıyım diye eğitime ek bir program koymak son derece tuhaf. Eğitimin ÇEDES dışındaki kısmı acaba ne yapıyor? Kaldı ki ÇEDES’ten önce de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi vardı.

Gençlere hangi değerler öğretiliyor dersiniz! Bir mezar maketi yapıp öğrencileri bunun başında ağlattıklarını basından okumuş, görmüşsünüzdür. Birkaç yıl önce bir arkadaşımın 16 yaşındaki kızı, derste başına gelenleri anlatmış. Din Kültürü öğretmeni 15-16 yaşında çocuklara ölü yıkama ve kefenlemeyi anlatmış. Uygulamalı olarak. Bir öğrenci ölü olmuş... Uygulamayı tam yapmamışlardır umarım!

Hristiyan ve Müslüman misyoner

Anlamıyorlar. Ritüeller değer değildir. Bunlar değerlerin uygulaması veya sembolleridir. Değerlerin kendilerini vermeden, merasimlerin anlamı yoktur. Gel gör ki ritüel ezberlemekten değerleri unutmuşlar, hatırlamıyorlar.

Bir Hristiyan misyonerle Müslüman misyonerin, dindar olmaya karar vermiş bir insana, neler söyleyeceklerini hep düşünmüşümdür. Gerçi Müslüman misyoner yok. Farzı muhal diyelim, olsaydı ne olurdu... Hristiyan’ın açılış cümleleri malum: “Tanrı seni seviyor. İsa, seni kurtarmak için canını feda etti...” Peki, günümüz Müslüman misyoneri ne diyecek: “Bizim dinde kadınları örteriz. Erkek kadın bir arada bulunmaz. O yasak, öbürü de yasak, yasağın yanındaki de yasak. Ayrıntı istiyorsan ölüleri nasıl yıkayıp kefenlediğimizi sana göstereyim...” Müslümanın samimiyeti, insanların ondan emin oluşu, Allah’a kul olanın kula kul olamayacağı... Bunları en son ne zaman duydunuz?

Bu da değer eğitimi?

Derken David Thomas adlı bir yazarın “Aferin” başlıklı bir yazısına rastladım. LBir ABD lisesinde geçen “değerlere saygı” hikâyesi. Şöyle:

“2005 Eylül’ünde, okulların ilk gününde, Little Rock’taki Robinson Lisesi tarih öğretmeni Martha Cothren, unutulmayacak bir şey yaptı. Okul müdürünün, müdür yardımcısının ve bina sorumlusunun izniyle, okulların ilk gününde sınıftaki tüm sıraları çıkardı. Birinci ders zili çalıp öğrenciler sınıfa girdiklerinde sıraların olmadığını gördüler.

‘Ms. Cothren, sıralarımız nerede?’ diye sordular.

‘Sırada oturma hakkını nasıl kazandığınızı bana söylemeden sıranız olmayacak.’ cevabını aldılar.

Öğrenciler düşündü: ‘Belki de bu, notlarımızla ilgilidir.’

‘Hayır.’

‘Belki de davranışlarımızla ilgilidir.’

‘Hayır, davranışlarımızla da ilgili değil.’

Ve böylece birinci, ikinci, üçüncü ders saatleri gelip geçti. Sınıfta hâlâ sıra yoktu. Öğrenciler olup biteni anlamak için ebeveynlerini aramaya başladılar ve öğleden sonra televizyon haber ekipleri,

sıraları sınavından çıkararak bu çalgın öğretmenin haberini yapmak için okulda toplanmaya başladı.

Günün son ders saati geldi ve kafası karışmış öğrenciler, sırasız sınıfta yere oturdu. Martha Cothren şöyle dedi: 'Gün boyunca kimse, bu sınıfta sırada oturma hakkını nasıl kazandığını bana söyleyemedi. Şimdi ben size anlatacağım.'

Martha Cothren sınıfının kapısını açtı. Üniformalı 27 Amerikan gazisi sınıfa girdi, her biri bir okul sırası taşıyordu. Gaziler sıraları sırayla yerleştirdikten sonra, duvar kenarına geçip ayakta durdular. Son asker son sırayı yerine koyduğunda, öğrenciler belki de hayatlarında ilk kez, o sıralarda oturma hakkının nasıl kazanıldığını anlamaya başladılar.

Martha şöyle dedi: 'Bu sıralarda oturma hakkını siz kazanmadınız. Bu kahramanlar sizin için kazandı. Sıraları buraya sizin için onlar koydu. Onlar, eğitiminizden yararlanabilmeniz için dünyanın öbür ucuna gitmiş, eğitimlerinden vazgeçmiş, kariyerlerini ve ailelerini bırakmıştı. Şimdi oturmak size kalmış. Sizin sorumluluğunuz öğrenmek, iyi öğrenciler olmak ve iyi vatandaşlar olmak. Onlar, eğitiminiz için özgürlüğü kazanmanızın bedelini ödedi. Bunu asla unutmayın.'

Bu arada, bu gerçek bir hikâyeye. Öğretmen, 2006'da Arkansas eyaletinde Yabancı Savaş Gazileri Yılın Öğretmeni ödülünü aldı. Kendisi, İkinci Dünya Savaşı'nda esir düşen bir askerin kızı."

Biz çocuklarımıza, büyük âlimlerimiz vasıtasıyla Millî Mücadele'nin hiç olmadığını, kimsenin denize dökülmediğini, şehitliklerin içinin boş olduğunu öğretiyoruz. "Keşke Yunan kazansaydı." diyor ödüllü büyük âlimlerimiz. Yok ama ölü kefenlemeyi ve yıkamayı da öğretiyoruz. Başka ne değerimiz var ki?